

למורה:

זהו שיעור בנושא "שימוש נבון בכסף" במסגרת התכנית "חינוך פיננסי" המיועד לכיתות ג'-ד', תחת החטיבה הראשונה "ארנק שלי- אחריות שלי".

נושאי השיעור:

- כלים וטיפים לבניית תקציב:
 - הבנת המצב
 - בניית תקציב
 - חיים לפי התקציב
- טעויות של צרכנים

ציוד נדרש לשיעור:

- להצגת המצגת: מחשב, מקרן
- מחשבון (לא חובה)
- נספח א'

למורה: (3 דק')

הסבר: המטרה שלנו היא להתנהל עם הכסף שיש לנו בצורה חכמה כדי שנוכל לקנות את מה שאנחנו באמת צריכים.

להתנהל עם כסף ותקציב זאת לא משימה פשוטה בכלל. אפילו מבוגרים מתקשים בה לעיתים.

בשיעור הזה נלמד כמה טיפים שיוכלו לעזור בנושא זה.

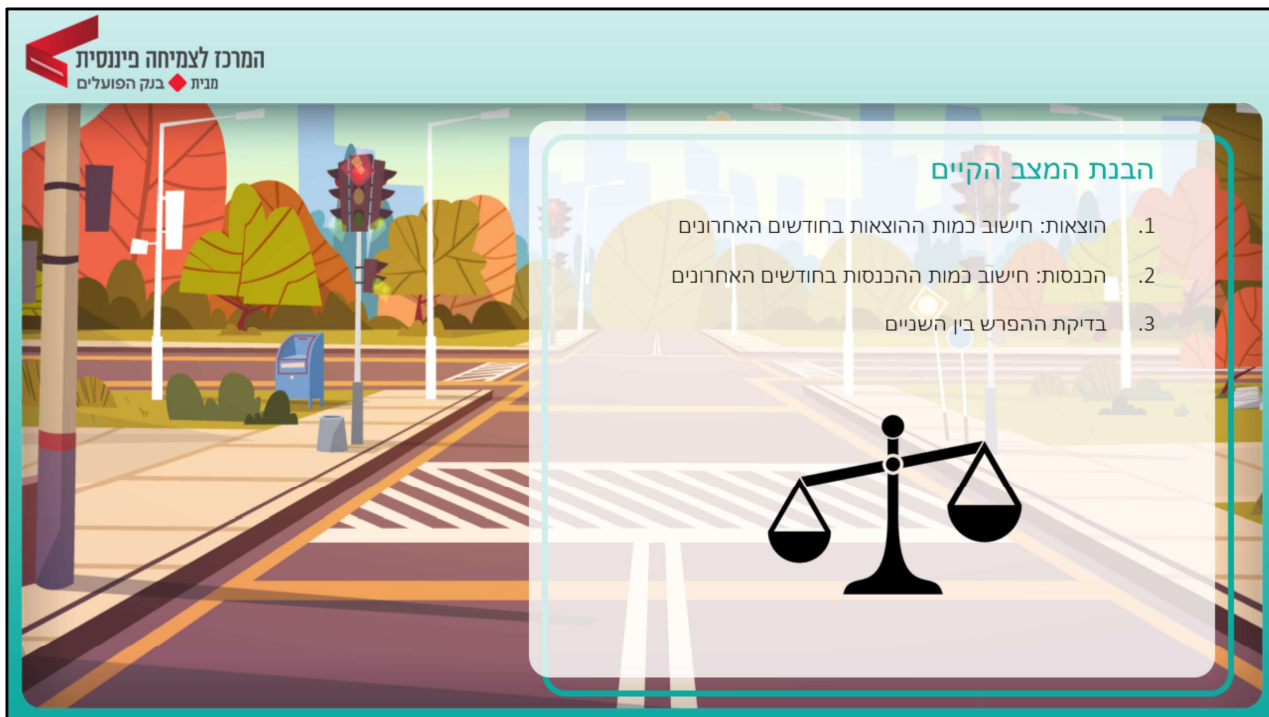
למורה: (3 דק')

הסבר לתלמידים:

על מנת להתנהל נכון עם הכסף שלכם יש לבצע מספר שלבים:

1. **הבנת המצב- קודם כל**, צריך להבין את המצב הקיים. כמה כסף אני מכניס (למשל כמה דמי כיס אני מקבל בחודש) וכמה אני מוציא?
האם אני מוציא יותר ממה שאני מכניס?
2. **בניית תקציב- תכנון קדימה**. הגדרת **סדרי עדיפויות לקניות** שונות והגדרת סכום חודשי שלא עולה על ההוצאות החודשיות.
3. **חיים לפי התקציב- רישום ומעקב** אחר ההוצאות. בדיקה האם אנו עומדים בתקציב שהוגדר או שיש לערוך שינויים.

כעת ניכנס בקצרה לכל שלב.

למורה: (8 דק')

שלב ראשון: הבנת המצב הקיים.

הסבר: על מנת לבנות תקציב משפחתי יש להבין קודם את המצב הנוכחי של ההתנהלות הכספית של המשפחה.

1. **הוצאות:** תחילה יש לאסוף את כל הנתונים על ההוצאות שלנו בחודשים האחרונים. בואו ניזכר, אילו סוגי הוצאות יכולות להיות למשפחה? (חשמל, מים, קניות, תחבורה, דירה, אוכל וכו'..).
2. **שאל:** אילו הוצאות יכולות להיות לילדים? (הליכה לסרט, קניית משחק, קניית חטיף וכו').
הכנסות: כמו עם ההוצאות, יש לאסוף נתונים על ההכנסות המשפחתיות בחודשים האחרונים (משכורת, כסף שקיבלנו במתנה וכו').
3. **שאל:** אילו הכנסות יכולות להיות לילדים? (דמי כיס, דמי חנוכה, כסף כמתנת יום הולדת).
3. **בדיקת ההפרש** בין ההכנסות להוצאות: כעת יש לבדוק האם סכום ההוצאות עולה על סכום ההכנסות.

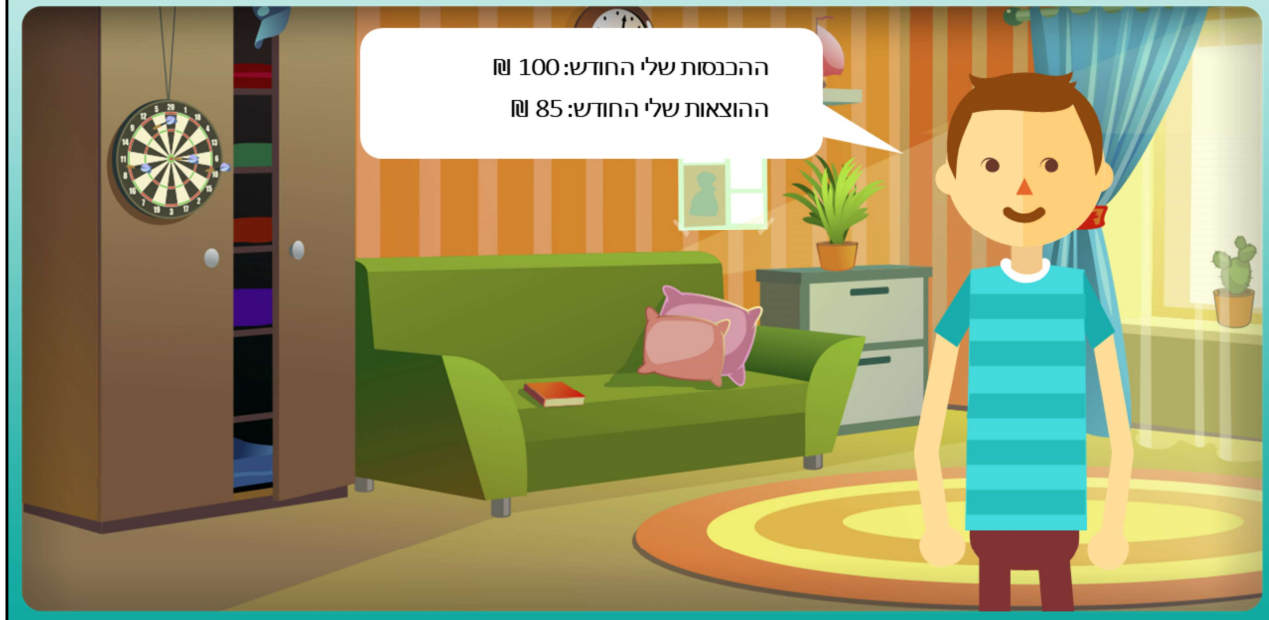

ההכנסות שלי החודש: 100 ₪
בחודש האחרון נגמר לי הכסף אז ביקשתי
מאמא עוד 20 ₪ כדי לקנות ספר שרציתי
ההוצאות שלי החודש: 120 ₪

למורה:

הצג את הדוגמא.

הסבר: מצב בו אתם מוציאים יותר ממה שאתם מכניסים אינו מצב טוב. עכשיו כשאתם ילדים, ההורים יכולים לקנות לכם את מה שאתם צריכים אבל בתור מבוגרים מצב כזה הוא בעייתי.

למורה:

הצג את הדוגמא.

הסבר: מצב בו אתם מוציאים פחות ממה שאתם מכניסים הוא מצב מצוין. באופן כזה אתם לא צריכים לבקש עזרה מאף אחד, מסתפקים במה שיש לכם ואפילו נשאר לכם קצת כסף בצד לחודשים הבאים.

הבנת המצב - תרגול

אבא רוצה לבנות תקציב על מנת להתנהל טוב יותר עם כספי המשפחה הוצאות חודשיות של המשפחה:

₪ 150	חשמל
₪ 100	מים
₪ 750	אוכל
₪ 150	ביגוד
₪ 1500	שכר דירה
₪ 350	דלק לרכב
₪ 50	מוצרי ניקיון
₪ 150	חנות ספרים
₪ 50	חנות צעצועים

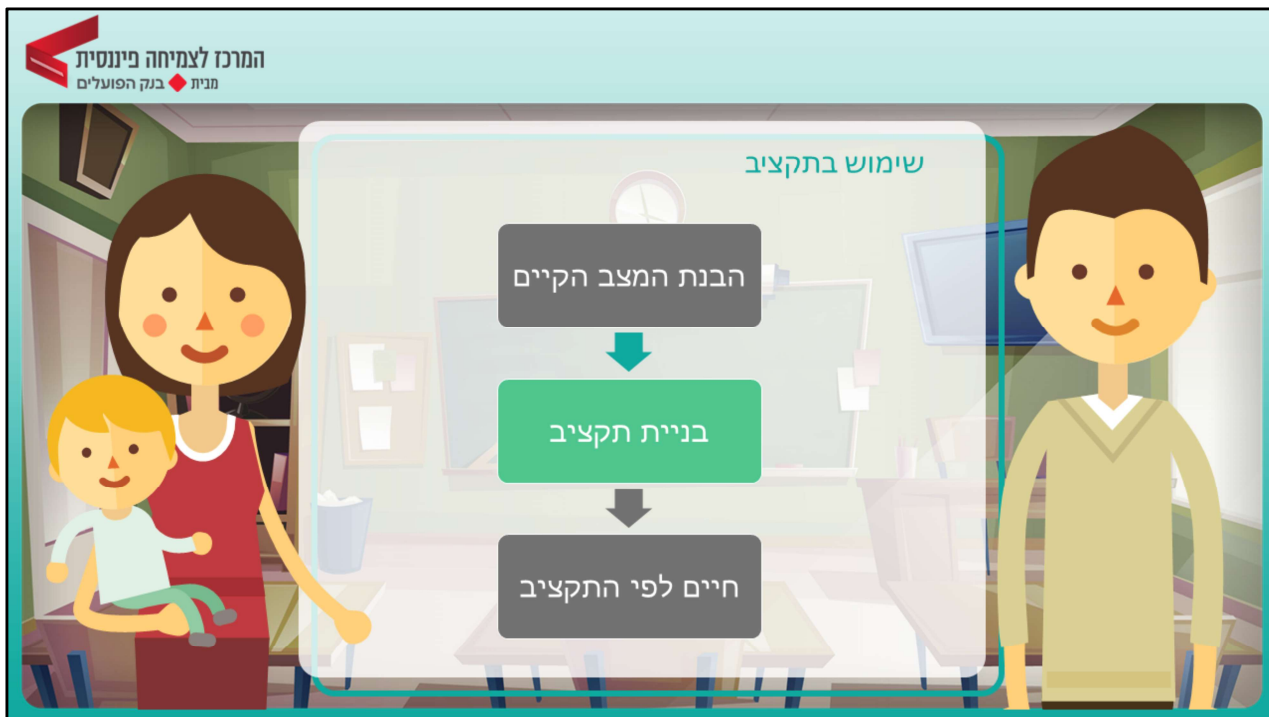
הכנסות המשפחה הן כ-2800 ₪ לחודש.

למורה:

תרגל את שלב "הבנת המצב" עם הכיתה באמצעות הדוגמא הבאה:
אבא רוצה לבנות תקציב על מנת להתנהל טוב יותר עם כספי המשפחה.
שאל: מה עליו לעשות בשלב הראשון? (**חישוב הוצאות**). עזרו לאבא לחשב את סכום
ההוצאות החודשיות
ערוך את החישוב על הלוח. חבר את הוצאות - סה"כ: 3250 ₪ לחודש.

* **הדגש** לתלמידים כי כשבונים תקציב אמתי יש לחשב הוצאות במשך מספר חודשים אחורה כדי לקבל תוצאה מדויקת יותר - כל חודש שונה קצת מקודמו.

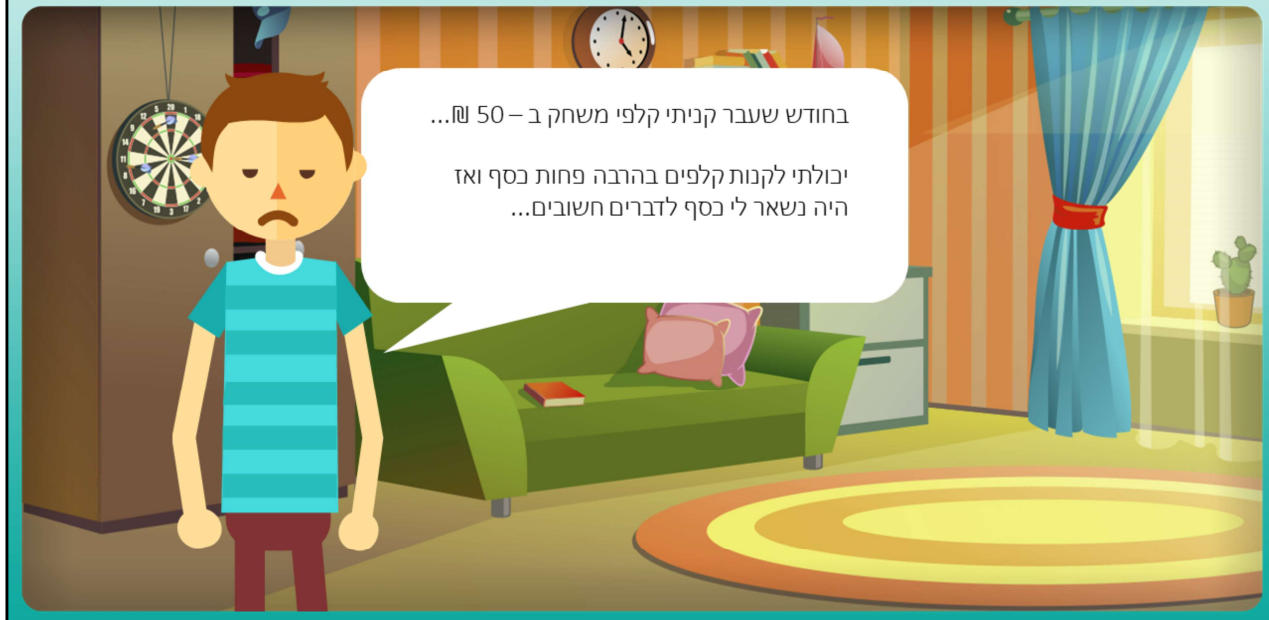
נתון כי הכנסותיה החודשיות של המשפחה הן 2800 ₪.
שאל וחשב עם התלמידים על הלוח: מה ההפרש בין ההכנסות להוצאות? (450 שקלים)
המשפחה מוציאה יותר כסף מאשר מכניסה ולכן **על המשפחה לצמצם בהוצאות.**

למורה:

הסבר לתלמידים:

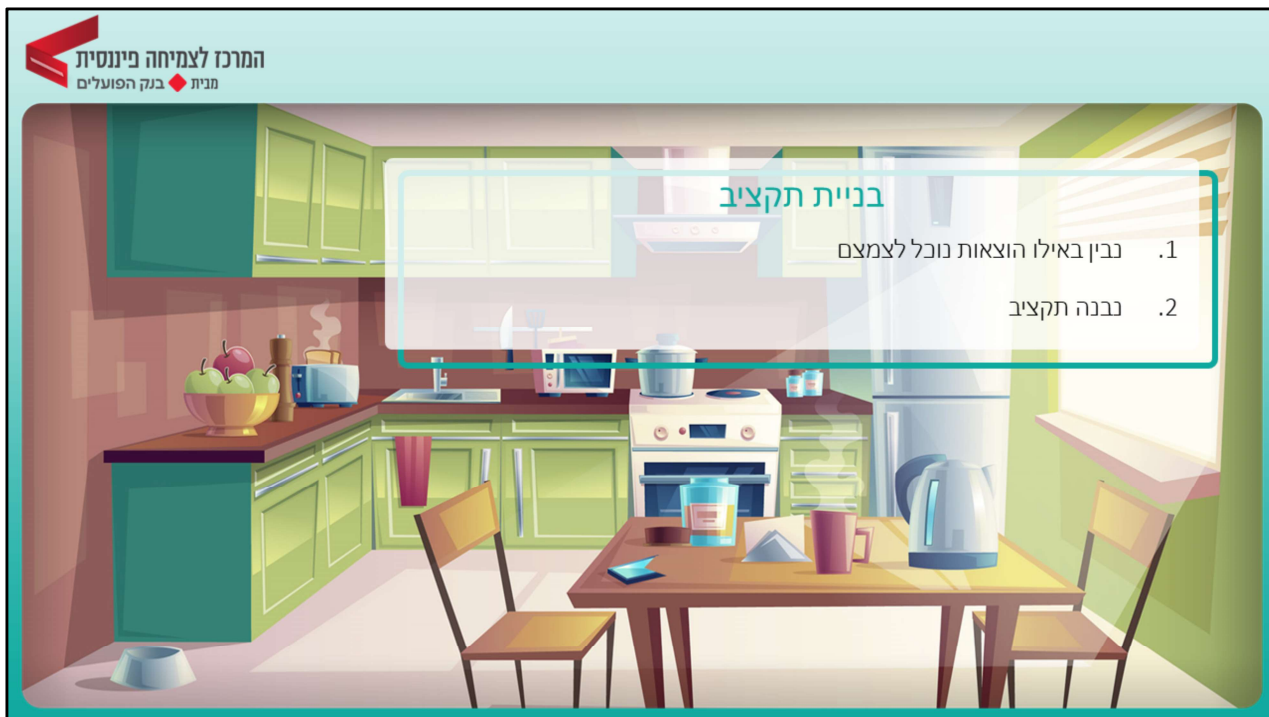
לאחר שלמדנו איך מבינים את המצב הקיים, נלמד איך נשתמש בנתונים שיש לנו בשביל לבנות את התקציב.

למורה:

הצג את הדוגמא.

הסבר: ישנן הוצאות אשר נוכל לצמצם.

למורה: (5 דק')

שלב שני: בניית תקציב

הסבר:

אם בבדיקה שערכנו ראינו שההוצאות שלנו גדולות מההכנסות ננסה לתכנן איך נצמצם בהוצאות.

1. נבין באילו הוצאות נוכל לצמצם. לגבי כל הוצאה נקבע האם "קל" לצמצם בה, "קשה" לצמצם בה או ש"לא מצמצמים" בה בכלל כי אין אפשרות. לדוגמא- הוצאות על אוכל יותר קל לצמצם אם נשווה מחירים בין חנויות או אם נקנה פחות מאכלים לא בריאים כמו ממתקים.

2. בניית תקציב ראשוני: לאחר שהבנו באילו הוצאות ניתן לצמצם, נחשוב בכמה נוכל לצמצם. בסוף, נכתוב איזה סכום אנו מתכננים להוציא על כל דבר שנקנה.

בסיום, נבדוק אם ההכנסות שלנו גבוהות מההוצאות המתוכננות שלנו. אם כן, עמדנו במשימה! ובמידה ולא, נצטרף לבצע תיקונים נוספים בתקציב.

בניית תקציב- תרגול
סיוון ערכה רשימה של הוצאותיה החודשיות:

150 ₪	חשמל
100 ₪	מים
750 ₪	אוכל
150 ₪	ביגוד
1500 ₪	שכר דירה
350 ₪	דלק לרכב
50 ₪	מוצרי ניקיון
150 ₪	חנות ספרים
50 ₪	חנות צעצועים

באיזו הוצאה נוכל לצמצם וכיצד?

למורה: (6 דק')

תרגל את שלב "בניית התקציב" עם התלמידים.

הסבר: לגבי כל הוצאה אמרו האם קל, קשה, או לא ניתן לצמצם בה וכיצד אתם ילדים יכולים לסייע בצמצום הוצאות אלו?
הקרא כל פריט ברשימה וערוך דיון במליאה.

תשובות אפשריות:

- **חשמל-** ניתן להקפיד על כיבוי אורות בחדרים בהם לא נמצאים, להדליק פחות את דוד השמש וכו'.
- **מים-** ניתן לסגור את המים בזמן צחצוח שיניים ובזמן המקלחת כשמסתבנים.
- **אוכל-** ניתן לקנות בשוק (יותר זול מאשר בסופרמרקט) או לעשות השוואת מחירים ולקנות במקום זול, ניתן לוותר מעט על חטיפים וממתקים, ניתן לקנות כמויות אוכל שבאמת זקוקים להם ולא לקנות כמויות גדולות שאחר כך עלולים לזרוק.
- **ביגוד:** ניתן לקנות ביגוד בסוף העונה כשהמחירים זולים יותר. לא כדאי לרכוש מותגים.
- **שכר דירה:** לא ניתן לצמצם
- **דלק לרכב:** קשה לצמצם אם כי ניתן לנסוע בתחבורה ציבורית.
- **מוצרי ניקיון:** קשה לצמצם
- **צעצועים:** ניתן להשוות מחירים, לא לקנות צעצועים שיעסיקו אותנו רק לכמה ימים ולא יותר.

הסבר: כעת, לאחר שהחליטה סיוון כמה יש לצמצם בכל הוצאה, כל שנותר לעשות הוא לחשב האם סכום ההוצאות החדש קטן מסכום ההכנסות. אם לא, יש לחשוב היכן יש צורך לצמצם עוד יותר.

חיים לפי התקציב

- על מנת לעמוד בתקציב שהצבתם לעצמכם עליכם לגלות אחריות ומחויבות אישית ולבצע רישום ומעקב אחר ההוצאות
- במידה ואתם רואים שאתם מתקרבים לסוף החודש וההוצאות חורגות או עומדות לחרוג מהתקציב, עליכם לפעול על מנת לצמצם את ההוצאות.

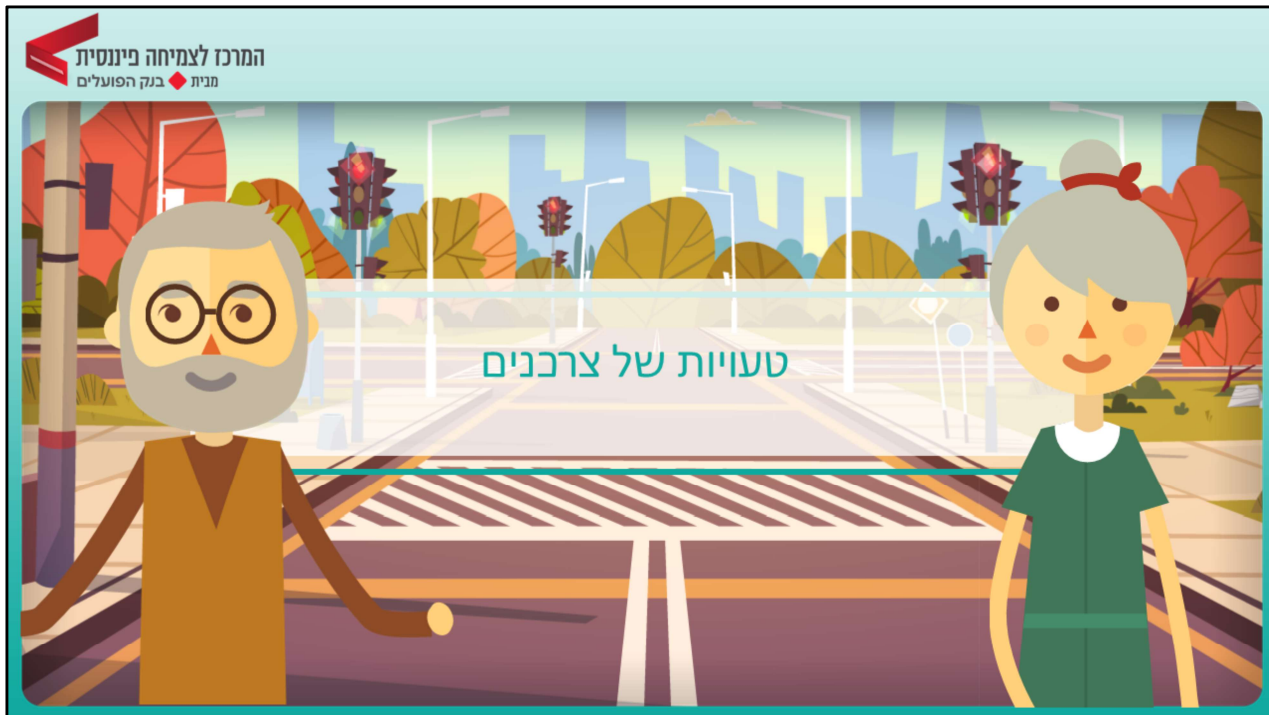
למורה: (3 דק')

שלב שלישי ואחרון: חיים לפי התקציב

הסבר: גם אם בניתם לכם תקציב מסודר, מי מבטיח שתעמדו בו?

על מנת לעמוד בתקציב שהצבתם לעצמכם עליכם לגלות אחריות ומחויבות אישית ולבצע רישום ומעקב תמידי אחר ההוצאות.

במידה ואתם רואים שאתם מתקרבים לסוף החודש וההוצאות שלכם חורגות או עומדות לחרוג מהתקציב, עליכם לפעול על מנת לצמצם את ההוצאות.

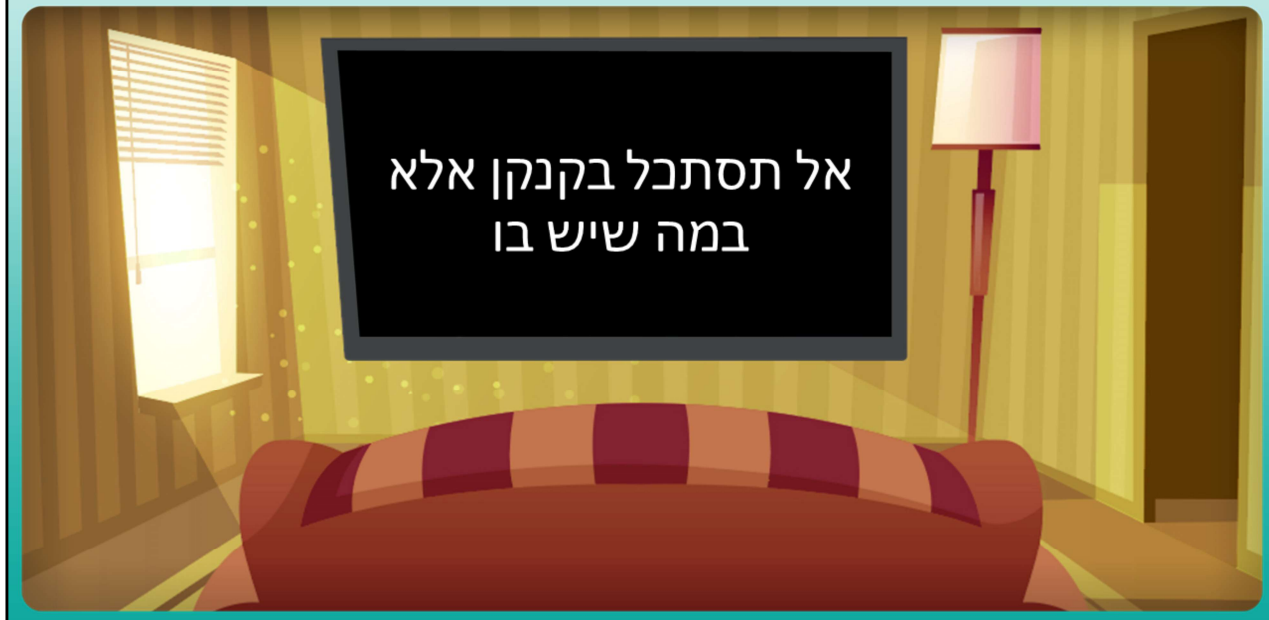

למורה: (7 דק')

הסבר: צרכן הוא אדם שצורך מוצרים. לפעמים צרכנים (כמוני וכמוכם) עלולים לעשות טעויות תמימות כאשר אנו קונים.

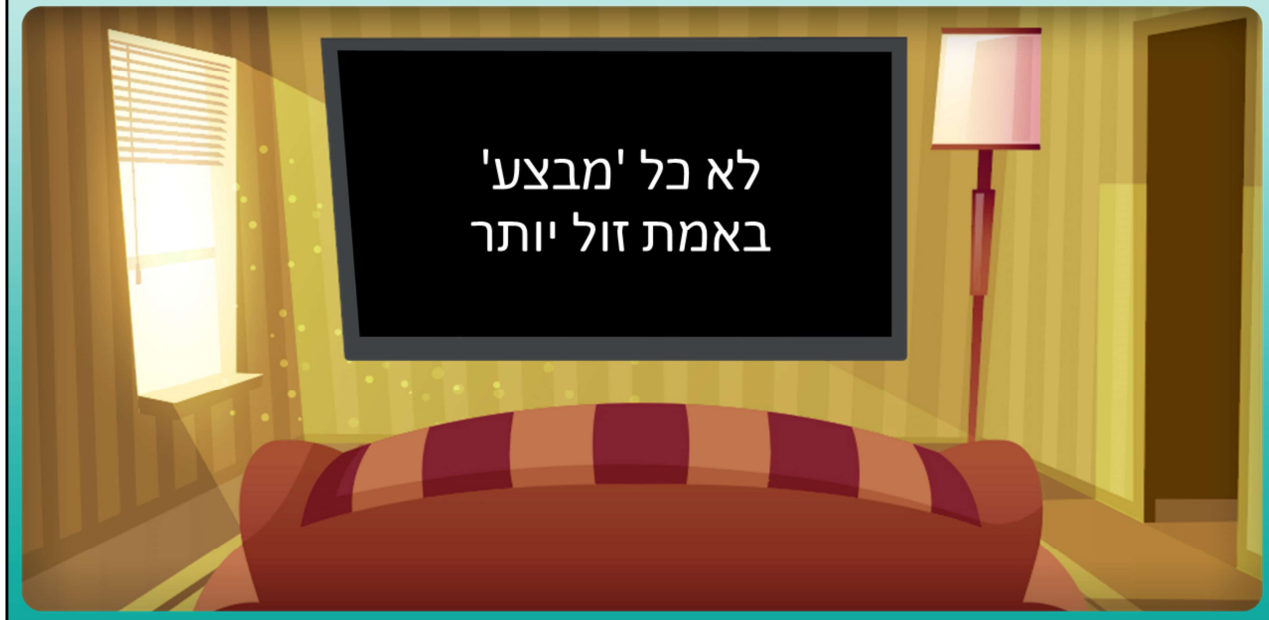
שאל: האם יש לכם רעיון לטעויות שצרכנים עלולים לעשות?

הסבר: על מנת להצליח לעמוד בתקציב שלנו, עלינו להכיר טעויות נפוצות של צרכנים על מנת ללמוד איך להימנע מהם ובכך לחסוך בכסף. בואו נלמד על כמה מהטעויות הנפוצות.

למורה: (7 דק')

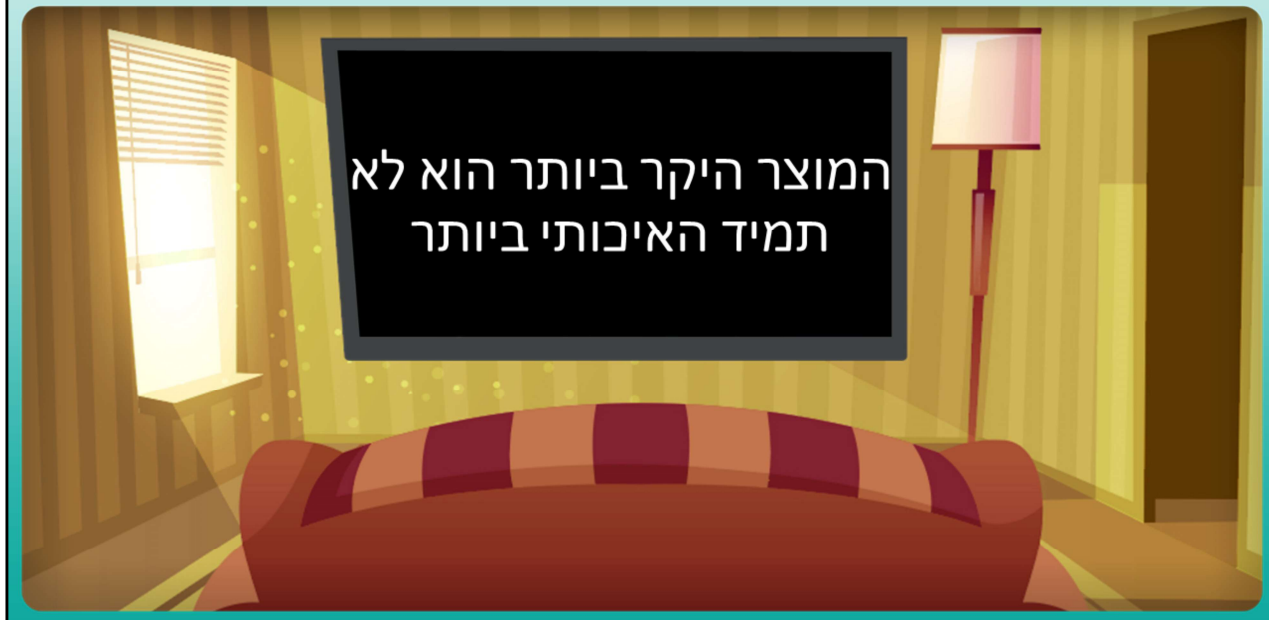
הסבר: אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו - לא כל מוצר בעל אריזה גדולה וצבעונית הוא בהכרח טוב יותר או מלא יותר. לפעמים הגודל מטעה. יש להסתכל על התווית של המוצר ולהשוות אותו למוצר אחר. לפעמים שני מוצרים שונים יכולים להכיל את אותה כמות בדיוק אבל האריזה הגדולה יותר והיקרה יותר תטעה אותנו.

למורה: (7 דק')

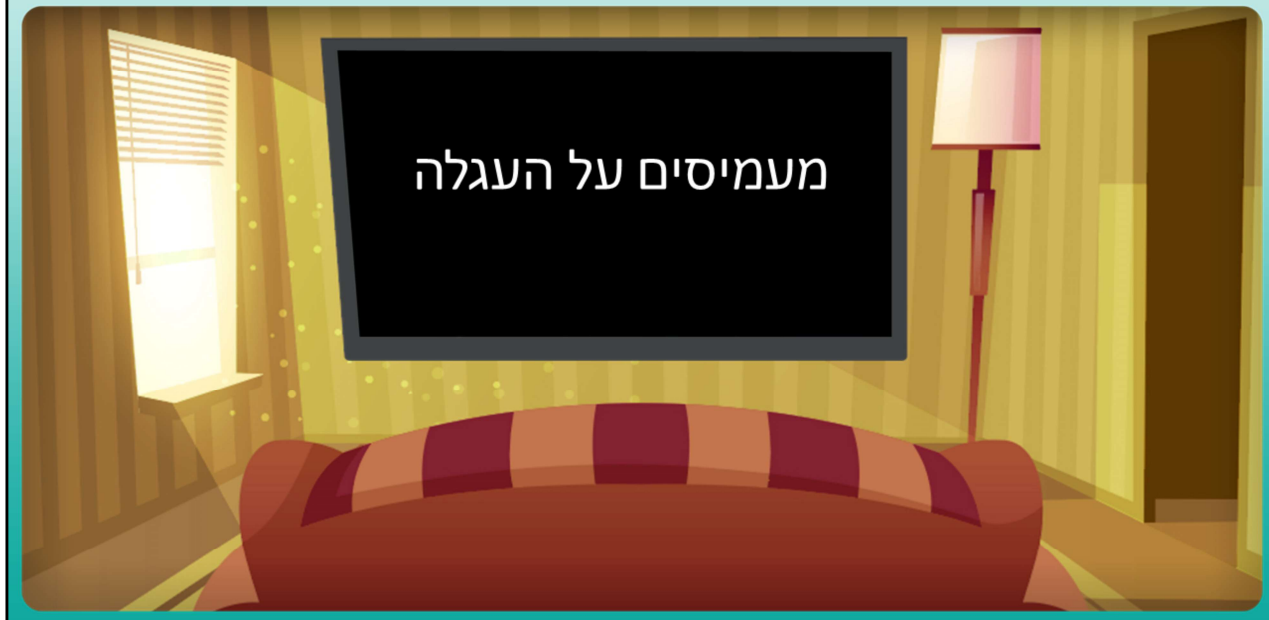
הסבר: לא כל "מבצע" הוא באמת בהכרח זול יותר. לפעמים זו שיטה של החנויות כדי לפתות אותנו לקנות את המוצר.

בנוסף, המחירים על גבי המוצרים עלולים להטעות.. מחיר של 29.90 ₪ יכול לבלבל אותנו ולגרום לנו לחשוב שהמחיר הוא 29 או אפילו 20 ₪ כשבאמת המחיר יותר קרוב ל – 30 ₪..

למורה: (7 דק')

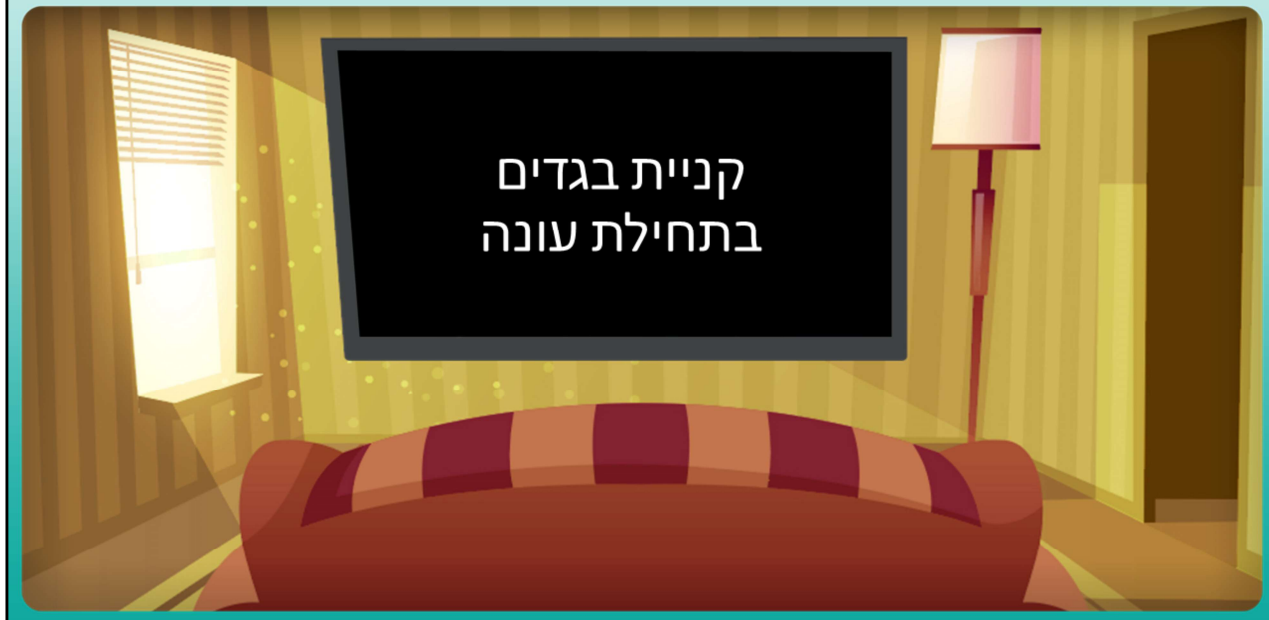
הסבר: כמו שלמדנו, קיימים סוגים שונים של מוצרים באיכויות שונות. לא בהכרח מוצר יקר הוא המוצר הכי איכותי. מצד שני כן כדאי לקנות מוצר איכותי גם אם הוא קצת יותר יקר כדי שיחזיק מעמד. קניית מוצר באיכות ירודה עלול להתקלקל במהירות. במקרה כזה תאלצו לקנות את אותו מוצר שוב ושוב או לבזבז כסף על תיקונים.

למורה: (7 דק')

הסבר:

- העגלות בסופר גדולות מאוד. לפעמים נדמה לנו שלא קנינו מספיק כי לא מילאנו את העגלה. אנחנו צריכים להקפיד לקנות רק את מה שאנחנו צריכים גם אם העגלה לא מלאה.
- רגע לפני שמגיעים לקופות ומשלמים נתקלים בעמדות עם ממתקים... נורא קל לשלוף כמה ממתקים כשעומדים בתור. גם במקרה זה, אנחנו חייבים ללמוד לא להתפתות ולקנות רק את מה שאנחנו צריכים.
- לפעמים בסופר יש מבצעים טובים שגורמים לנו לקחת עוד ועוד מאותו מוצר כשבפועל אנחנו בכלל לא צריכים כמות כל כך גדולה ממנו. שוב, נקפיד לקנות רק את מה שאנחנו צריכים. לדוגמא, אם יש הנחה על מוצרי חלב, רצוי לא לקנות כמות גדולה מאוד כי אם לא נאכל אותם בזמן הקרוב הם עלולים להתקלקל ואז סתם בזבזנו את כספנו.

למורה: (7 דק')

הסבר: כמו שלמדנו, בגדים רצוי לקנות בסוף העונה כשהמחירים נמוכים.
שאל: מי יכול לנחש למה המחירים נמוכים בסוף העונה? (תשובה: הביקוש נמוך)

למורה: (8 דק')

סכם את השיעור בקצרה: בשיעור זה למדנו על השלבים השונים בבניית תקציב- הבנת המצב הקיים, בניית התקציב והחיים על פיו. בנוסף, למדנו על טעויות צרכנים נפוצות שמקשות עלינו לעמוד בתקציב שלנו.

חלק את דף העבודה (נספח א') לתלמידים.
הסתובב בין התלמידים וענה על שאלות במידת הצורך.